

ЧЕРНІГІВСЬКА МІСЬКА РАДА

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКИЙ КОЛЕГІУМ»
ІМЕНІ Т.Г. ШЕВЧЕНКА**

**ЧЕРНІГІВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІСТОРИЧНИЙ МУЗЕЙ
ІМЕНІ В.В. ТАРНОВСЬКОГО**

**НАЦІОНАЛЬНИЙ АРХІТЕКТУРНО-ІСТОРИЧНИЙ ЗАПОВІДНИК
«ЧЕРНІГІВ СТАРОДАВНІЙ»**

**ЧЕРНІГІВСЬКА ОБЛАСНА ОРГАНІЗАЦІЯ
НАЦІОНАЛЬНОЇ СПІЛКИ КРАСЗНАВЦІВ УКРАЇНИ**

**Міжнародна наукова конференція,
присвячена 400-річчю надання Чернігову
магдебурзького права**

ЧЕРНІГІВ – 2023

ЧЕРНІГІВСЬКА МІСЬКА РАДА
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКИЙ КОЛЕГІУМ»
ІМЕНІ Т.Г. ШЕВЧЕНКА
ЧЕРНІГІВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІСТОРИЧНИЙ МУЗЕЙ
ІМЕНІ В.В. ТАРНОВСЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНИЙ АРХІТЕКТУРНО-ІСТОРИЧНИЙ ЗАПОВІДНИК
«ЧЕРНІГІВ СТАРОДАВНИЙ»
ЧЕРНІГІВСЬКА ОБЛАСНА ОРГАНІЗАЦІЯ
НАЦІОНАЛЬНОЇ СПІЛКИ КРАЄЗНАВЦІВ УКРАЇНИ

ПРОГРАМА

*Міжнародної наукової конференції,
присвяченої 400-річчю надання Чернігову
магдебурзького права*

28 квітня 2023 р.

ОРГКОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

Ломако О.А. (голова)	секретар Чернігівської міської ради, в.о. міського голови м. Чернігова
Шеремет О.С. (заступник голови)	доктор юридичних наук, професор, ректор Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка
Коваленко О.Б.	кандидат історичних наук, професор, директор Навчально-наукового інституту історії та соціогуманітарних дисциплін імені О.М. Лазаревського Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка, голова Правління Чернігівської обласної організації Національної спілки краєзнавців України
Лаєвський С.Л.	директор Чернігівського обласного історичного музею імені В.В. Тарновського
Лісовий А.М.	в.о. генерального директора Національного архітектурно-історичного заповідника «Чернігів стародавній»
Шевчук О.І.	начальник управління культури та туризму Чернігівської міської ради
Ясновська Л.В. (секретар)	кандидат історичних наук, доцент кафедри історії України, археології та краєзнавства Навчально-наукового інституту історії та соціогуманітарних дисциплін імені О.М. Лазаревського Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка, відповідальний секретар Чернігівської обласної організації Національної спілки краєзнавців України

Регламент роботи конференції

9.30 – 10.00 – реєстрація учасників у приміщенні Навчально-наукового інституту історії та соціогуманітарних дисциплін імені О. М. Лазаревського Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка, кафедра історії України (Проспект Миру, 13, ауд. 312).

10.00 – початок роботи Читань у залі засідань (ауд. 308)

<https://us05web.zoom.us/j/8347494451?pwd=b1VtS3ZMR2EwMTVHaEo1LzNEVlg0dz09>

Ідентифікатор конференції: 834 749 4451

Код доступу: 12345678

12.30 – кава-брейк

Вступне слово:

Ломако Олександр Анатолійович – секретар Чернігівської міської ради, в.о. міського голови Чернігова

Шеремет Олег Семенович – доктор юридичних наук, професор, ректор Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка

Коваленко Олександр Борисович – кандидат історичних наук, професор, директор Навчально-наукового інституту історії та соціогуманітарних дисциплін імені О.М. Лазаревського Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка, голова Правління Чернігівської обласної організації Національної спілки краєзнавців України

Лаєвський Сергій Лазаревич – директор Чернігівського обласного історичного музею імені В.В. Тарновського

Лісовий Андрій Миколайович – в.о. генерального директора Національного архітектурно-історичного заповідника «Чернігів стародавній»

Регламент доповідей – до 15 хв.

Модератори

***Коваленко Олександр Борисович,
Лаєвський Сергій Лазаревич***

1. Дятлов Володимир Олександрович, доктор історичних наук, професор, перший проректор Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка

Трансформація середньовічного «міського республіканізму» у Європі в епоху раннього Модерну (XVI–XVIII ст.)

2. Кулаковський Петро Михайлович, доктор історичних наук, професор кафедри країнознавства Національного університету «Острозька академія»

Магдебурзьке право у містах Сіверщини (1620–1634 рр.)

3. Бойко Володимир Миколайович, кандидат історичних наук, директор Чернігівського регіонального центру підвищення кваліфікації

Історичні обставини надання магдебурзького права Чернігову

4. Ребенок Валентин Володимирович, кандидат історичних наук, науковий співробітник Чернігівського обласного історичного музею імені В.В. Тарновського

Польський «довідник» з Магдебурзького права XVI ст. з бібліотеки В. В. Тарновського-молодшого

5. Ситий Ігор Михайлович, кандидат історичних наук, старший науковий співробітник Чернігівського обласного історичного музею ім. В.В. Тарновського

Історичні герб та прапор Чернігова

**Презентація збірника документів
«Чернігів магдебурзький»**

---

6. Кондратьєв Ігор Вікторович, доктор історичних наук, професор кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин Навчально-наукового інституту історії та соціогуманітарних дисциплін імені О.М. Лазаревського Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка

Кордони земельних володінь Чернігівського магістрату у першій половині XVII ст.

7. Тарасенко Олександр Федорович, кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин Навчально-наукового інституту історії та соціогуманітарних дисциплін імені О.М. Лазаревського Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка

Церковні відносини на Чернігівщині у першій половині XVII ст.

8. Травкіна Ольга Іванівна, кандидат історичних наук, завідувач відділу музейної та науково-фондової діяльності Національного архітектурно-історичного заповідника «Чернігів стародавній»

**Борисоглібський собор часів надання Чернігову
Магдебурзького права**

9. Гейда Ольга сергіївна, кандидат історичних наук, науковий співробітник Чернігівського обласного історичного музею ім. В.В. Тарновського

Офірування міщан до Чернігівських храмів у першій половині XVII ст.

10. *Доманова Ганна Сергіївна*, кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин Навчально-наукового інституту історії та соціогуманітарних дисциплін імені О.М. Лазаревського Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка

Чернігівський магістрат: статус, структура та основні напрями діяльності (друга половина XVII – XVIII ст.)

11. *Янченко Тамара Василівна*, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки і методики викладання історії та суспільних дисциплін Навчально-наукового інституту історії та соціогуманітарних дисциплін імені О.М. Лазаревського Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка

Освітній простір Чернігова в добу Магдебурзького права

12. *Черненко Олена Євгенівна*, кандидат історичних наук, доцент Варшавського університету;

Луценко Роман Миколайович, провідний науковий співробітник Науково-дослідного відділу історико-археологічних досліджень Музею історії Десятинної церкви;

Новик Тетяна Григорівна, старший науковий співробітник Національного архітектурно-історичного заповідника «Чернігів стародавній»

Результати архітектурно-археологічних досліджень будівлі Чернігівського магістрату XVII– XVIII ст.

13. *Казиміров Дмитро Володимирович*, кандидат історичних наук, начальник навчально-методичного відділу Чернігівського регіонального центру підвищення кваліфікації

«Писатся городовым мещанам не точію майдебурскіе права имеющим»: до історії ратушних міст Чернігівського полку в другій половині XVII–XVIII ст.

14. *Ігнатенко Ігор Михайлович*, науковий співробітник-консультант ДП НДЦ «Охоронна археологічна служба України» Інституту археології НАН України, Голова ГО «Спілка захисту культурної спадщини»

Камяниці XVII–XVIII ст. Полуботків та Дуніних-Борковських в Чернігові та на його околицях

15. **Ситий Юрій Миколайович**, науковий співробітник Національного історико-культурного заповідника «Гетьманська столиця»

Церковні споруди та цвинтарі у структурі міст Чернігівщини XVII–XVIII ст.

16. **Адруг Анатолій Кіндратович**, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри мистецьких дисциплін Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка

Мистецтво Чернігова другої половини XVII – початку XVIII ст.

17. **Мезенцев Володимир Ігорович**, кандидат історичних наук (еквівалент Ph. D.), науковий співробітник Канадського Інституту Українських Студій (м. Торонто, Канада), виконавчий директор Батуринського українсько-канадського археологічного проекту від канадської сторони та співкерівник розкопок у Батурині

Кахлі з антропоморфними сюжетами рубежу XVII–XVIII ст. з розкопок у Чернігові та Батурині

18. **Ковалевська Ольга Олегівна**, доктор історичних наук, професор, провідний науковий співробітник відділу спеціальних галузей історичної науки та електронних інформаційних ресурсів Інституту історії НАН України

«Вікові» портрети представниць суспільної еліти Гетьманщини XVII–XVIII ст.: здобутки та перспективи подальших досліджень

19. **Попружна Алла Василівна**, кандидат історичних наук, доцент кафедри економіки та соціально-економічних дисциплін Академії Державної пенітенціарної служби

Духівниці чернігівських міщан другої половини XVII – початку XVIII ст.

20. **Ванжула Олена Миколаївна**, заступниця директора з наукової та культурно-просвітницької роботи Національного архітектурно-історичного заповідника «Чернігів стародавній»

Чернігівський Спасо-Преображенський собор за архівними джерелами XVIII ст.

21. **Гринь Олена Володимирівна**, кандидат історичних наук, доцент кафедри історії України, археології та краєзнавства Навчально-наукового інституту історії та соціогуманітарних дисциплін імені О.М. Лазаревського Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка

Міське самоврядування у Новгороді-Сіверському в останній чверті XVIII ст.

22. **Петреченко Ірина Євгеніївна**, кандидат історичних наук, доцент кафедри історії України, археології та краєзнавства Навчально-наукового інституту історії та соціогуманітарних дисциплін імені О.М. Лазаревського Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка

Міста Північного Лівобережжя за даними описо-статистичних джерел останньої чверті XVIII ст.

23. **Ясновська Людмила Василівна**, кандидат історичних наук, доцент кафедри історії України, археології та краєзнавства Навчально-наукового інституту історії та соціогуманітарних дисциплін імені О.М. Лазаревського Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка

Пожежі Чернігова XVIII ст. (за писемними та археологічними матеріалами)

24. **Токарєв Сергій Анатолійович**, кандидат історичних наук, доцент кафедри історії України, археології та краєзнавства Навчально-наукового інституту історії та соціогуманітарних дисциплін імені О.М. Лазаревського Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка

Ніжинський і чернігівський полковник Іван Пантелеймонович Божич

25. **о. Мицик Юрій Андрійович** , доктор історичних наук, професор, головний науковий співробітник Інституту української археографії та джерелознавства імені М. С. Грушевського НАН України;

Тарасенко Інна Юрійвна, кандидат історичних наук, науковий співробітник Інституту української археографії та джерелознавства імені М.С. Грушевського НАН України

**З джерел до історії Чернігова 60-х рр. XVIII ст.
(з архівосховищ Кракова)**

26. **Морозова Ганна Валеріївна**, кандидат історичних наук, головний спеціаліст відділу використання інформації документів Державного архіву Чернігівської області

Метричні книги Катерининської церкви Чернігова 1720-х років як історичне джерело

27. **Коваленко Ольга Олександрівна**, кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин Навчально-наукового інституту історії та соціогуманітарних дисциплін імені О.М. Лазаревського Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка

Останній чернігівський полковник Петро Милорадович

28. **Ципляк Наталія Олегівна**, кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин Навчально-наукового інституту історії та соціогуманітарних дисциплін імені О.М. Лазаревського Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка

**Викладацький склад Чернігівської духовної семінарії
наприкінці XVIII – на початку XIX ст.**

29. Рахно Олександр Якович, кандидат історичних наук, доцент кафедри історії України, археології та краєзнавства Навчально-наукового інституту історії та соціогуманітарних дисциплін імені О.М. Лазаревського Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка;

Коваленко Олександр Борисович, кандидат історичних наук, професор, директор Навчально-наукового інституту історії та соціогуманітарних дисциплін імені О.М. Лазаревського Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка, голова Правління Чернігівської обласної організації Національної спілки краєзнавців України

Ранньомодерний Чернігів у працях краєзнавців кінця XIX – початку XX ст.

30. о. Мицик Юрій Андрійович, доктор історичних наук, професор, головний науковий співробітник Інституту української археографії та джерелознавства імені М. С. Грушевського НАН України

Чернігів у творі Станіслава Смоневського

31. Блакитний Максим Михайлович, кандидат історичних наук, заступник директора з наукової роботи Чернігівського обласного історичного музею імені В.В. Тарновського

Пам'ятки магдебурзького права Чернігова на сторінках церковної періодики Чернігівської єпархії" (1861–1918 рр.)

32. Острянюк Андрій Миколайович, кандидат історичних наук, доцент, завідувач кафедри історії України, археології та краєзнавства Навчально-наукового інституту історії та соціогуманітарних дисциплін імені О.М. Лазаревського Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка

Магдебурзьке право у доробку представників Ніжинської історичної школи

33. **Шара Любов Миколаївна**, кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин Навчально-наукового інституту історії та соціогуманітарних дисциплін імені О.М. Лазаревського Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка

Чернігівська дума: модернізація міста (1870–1914 рр.)

34. **Голець Віталій Віталійович**, кандидат історичних наук, доцент кафедри права, філософії і політології Навчально-наукового інституту історії та соціогуманітарних дисциплін імені О.М. Лазаревського Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка

До історії становлення місцевого самоврядування в Чернігові

Для заміток

